

EESTI PANGA 2008. AASTA MAJANDUSPROGNOOSIDE PÕHISÕNUMID

Eesti Pank avaldab majandusprognoosid kaks korda aastas – kevadprognoosi mais ja sügisprognoosi novembris. Selleks analüüsitakse mineviku andmeid ja koostakse järgmise kahe aasta arengu kohta prognoosi põhistsenaarium ja lisastsenaariumid. Prognoosi tarvis analüüsitakse jooksva aasta majandusarengut ning kahe järgmise aasta ettevaadet.

Aastatel 2005–2007 võimendas Eesti majanduskasvu laenamisele põhinev nõudlus, mille käigus liikusid ressursid suuresti sisenõudluse teenindamisse. 2008. aasta kevadprognoosis eeldasime, et majanduskasv aeglustub peamiselt sisenõudluse arvel. Ootuspärane oli kinnisvarainvesteeringute vähenemine, kuid samuti leidis aset kiire korrektsioon eratarbimises. Aasta esimesel poolel oli välisnõudlus ekspordiks veel küllaltki soodne. Nendel tingimustel oleks Eesti majandus 2008. aastal kasvanud ligikaudu 2%, kuigi prognoosi lisastsenaarium käsitles ka majanduslanguse ohtu.

Sügisprognoosi ajaks halvenes maailmamajanduse olukord järsult ja nõrgenes välisnõudluse tugi ekspordile. Esialgsetel andmetel vähenes Eesti SKP 2008. aasta neljandas kvartalis 9,4% ning aasta kokkuvõttes 3,5%. Turuosaliste arvates võib välismajandus jõuda järgmisel aastal veelgi sügavasse madalseisu.⁶ Sellega seoses avaldas Eesti Pank veebruaris kiirhinnangu, mille järgi Eesti majanduse maht väheneb 2009. aastal sügisprognoosis eeldatust rohkem – kuni 9%⁷. Sise- ja välistegurite ebasoodsa arengu kokkulangemise tõttu on pikemaajalistes prognoosides rohkelt ebakindlust.

Uue kasvutsükli algus sõltub sellest, kui kiiresti lõppeb üleilmne majanduskriis ja taastub usaldus finantssektoris. Riikide majanduspoliitili-

sed stiimulid peaksid hakkama mõju avaldama hiljemalt 2010. aastal. Peale ekspordinõudluse taastumise on Eesti jaoks oluliseks teguriks laenukapitali kättesaadavus, et luua tootlikkuse tõusul põhinevat majanduskasvu. Lisaks peab uue kasvutsükli jaoks osa sisenõudlust teenindavast tööjõust ümber paigutuma eksporditulu teenivatesse sektoritesse. Vastasel juhul võib ees oodata pikaajaline aeglase majanduskasvuga periood.

2008. aastal tõusis hinnatase Eestis 10,4%, mis on kooskõlas eelmisel aastal koostatud prognoosidega. Inflatsioonimäära kasvatas kahekohaliseks eelkõige energia ja toiduainete kallinemine maailmaturul. Aasta teisel poolel taltus hinnasurve nii välis- kui ka sisemajanduses. Toorainete ja energia odavnemine kandub tarbijahindadesse täiel määral üle 2009. aasta jooksul. Lisaks väheneb administratiivsete inflatsioonitegurite mõju. Kui nafta hind püsib 30–40 dollari tasemel barreli eest, on 2009. aasta keskmine hinnatõus väga väike, kuid ei saa välistada ka deflatsiooniohtu. Eesti võib täita Maastrichti inflatsioonikriteeriumi juba 2009. aasta neljandas kvartalis või 2010. aasta algul.

2008. aastal valitses nii Eestis kui ka mujal maailmas märkimisväärselt suur ebakindlus ning mitte üksnes keskmises perspektiivis, vaid ka lähiaja majandusarengu suhtes. Maailma finants- ja toormeturud olid väga heitlikud, mis jätab tugeva jälje ka reaalsektori lähiaastate arengule. Selle ebakindluse pärast on keskpang majanduskasvu ootusi pessimistlikumaks korrigeerinud. Usalduskriis finantssüsteemis võib oluliselt mõjutada ka säästude liikumist riikide ja piirkondade vahel ning ka üleilmses majanduses tervikuna. Tähtis on see, et Eesti säilitaks väliskapitali kaasamise võimekuse.

⁶ IMFi hinnangul kujuneb maailmamajanduse kasv 2009. aastal väikseimaks pärast Teist maailmasõda. IMF, „World Economic Outlook Update“, 28.2.2009.

⁷ Eesti Pank, „Kiirhinnang Eesti majandusele jaanuaris süvenenud globaalse kriisi taustal“, 5.2.2009.